

**Bedrijfsleven in beeld:
Het dierenpension**

drs. D. Snel

Zoetermeer, juni 1998

ISBN: 90-371-0683-8

Prijs: f 25,-

Bestelnummer: A9803

Dit onderzoek is gefinancierd door het Ministerie van Economische Zaken

EIM is een onderzoeksbureau met 150 professionals. EIM verschaft beleidsgerichte en praktijkgerichte informatie van sociaal-economische aard voor en over alle sectoren van het bedrijfsleven en voor beleidsinstanties. EIM is gevestigd in Zoetermeer. Behalve op Nederland richt EIM zich ook op de Europese economie en op andere continenten. Voor meer informatie over EIM en wat EIM voor u kan betekenen, kunt u contact met ons opnemen.

Adres: Italiëlaan 33, Postadres: Postbus 7001, 2701 AA Zoetermeer, Telefoon: 079 341 36 34, Fax: 079 341 50 24, Website: www.eim.nl

De verantwoordelijkheid voor de inhoud berust bij EIM.

Het gebruik van cijfers en/of teksten als toelichting of ondersteuning in artikelen, scripties en boeken is toegestaan mits de bron duidelijk wordt vermeld.

Vermenigvuldiging en/of openbaarmaking in welke vorm ook, alsmede opslag in een retrieval system, is uitsluitend toegestaan na schriftelijke toestemming van EIM.

EIM aanvaardt geen aansprakelijkheid voor drukfouten en/of andere onvolkomenheden.

The responsibility for the contents of this report lies with EIM.

Quoting of numbers and/or texts as an explanation or support in papers, essays and books is permitted only when the source is clearly mentioned.

No part of this publication may be copied and/or published in any form or by any means, or stored in a retrieval system, without the prior written permission of EIM.

EIM does not accept responsibility for printing errors and/or other imperfections.

Inhoud

1	Inleiding	4
2	Typering van de branche	5
2.1	Het bedrijf.....	5
2.2	Opleiding.....	5
2.3	Organisaties	6
2.4	Vestigingseisen	6
3	Structuurkenmerken	7
3.1	Aantal ondernemingen.....	7
3.2	Typen bedrijven.....	7
3.3	Werkgelegenheid	8
3.4	Omzet	11
3.4.1	Brancheomzet en omzetontwikkeling.....	11
3.4.2	Omzetgrootte	11
3.4.3	Omzet naar bedrijfsactiviteit	13
4	Bedrijfsvoering	15
4.1	Leeftijd, rechtsvorm en wijze van vestiging	15
4.2	Opleiding ondernemer.....	16
4.3	Samenwerking en doorverwijzing	17
4.4	Kostenstructuur en resultaat	17
4.5	Aantal pensionplaatsen en bezettingsgraad.....	17
4.6	Tarieven	18
4.7	Klantenwerving.....	18
4.8	Erkenningsregeling.....	19
4.9	Investeringen	19
5	Toekomstverwachtingen	21
5.1	Omzetontwikkeling.....	21
5.2	Werkgelegenheidsontwikkeling.....	21
5.3	Winstontwikkeling.....	21
6	Informatie over de branche	22

1 Inleiding

Dit rapport geeft inzicht in de basisstructuur van de branche van dierenpensions. Het gaat hierbij zowel om pensions die op commerciële basis worden geëxploiteerd als om op commerciële basis opererende asielen met pensionactiviteiten. Asielen die geen commerciële instelling zijn (stichting, vereniging), maar mogelijk wel aanvullend inkomsten verwerven uit pensionactiviteiten, zijn buiten het onderzoek gebleven.

Het onderzoek dat aan dit rapport ten grondslag ligt, is uitgevoerd binnen een door het Ministerie van Economische Zaken gefinancierd programma dat enerzijds tot doel heeft om hiaten in de kennis van het bedrijfsleven weg te nemen, en anderzijds bedoeld is om doorlopend over actuele informatie over branches te kunnen beschikken.

2 Typering van de branche

2.1 Het bedrijf

Een dierenpension biedt de mogelijkheid om dieren tijdelijk onder te brengen en/of te laten verzorgen. In de meeste gevallen hebben de pensions plaats voor honden en katten. Daarnaast worden ook pensionmogelijkheden aangeboden voor andere dieren (konijnen, cavia's, reptielen e.d.). Enkele pensions hebben zich hierin gespecialiseerd. De huisdierenbezitter maakt, behalve in de zomermaanden, in toenemende mate in het voorjaar en tijdens het wintersportseizoen van de diensten van het dierenpension gebruik.

Het starten van een dierenpension vond vroeger veelal plaats vanuit de hobbysfeer. Anno 1998 vraagt het starten van een dierenpension om grote financiële offers, met name door de hoge grondprijzen. Er zijn pensions die activiteiten aanbieden die in het verlengde liggen van hun kernactiviteiten. Te denken valt aan het trimmen van dieren, uitlaatservice, fokken van dieren, dierenopvang (asiel), gedragscursussen, dierencrematorium, dierentransportdienst (in verband met verhuizing in binnen- en buitenland) e.d.

Pensiondiensten worden vooral aangeboden door commercieel opererende dierenpensions. Daarnaast worden pensionplaatsen ook wel aangeboden door niet-commercieel opererende asielen die als stichting of vereniging actief zijn en door kennels/fokkers.

Alle dierenpensions hebben minimaal de beschikking over binnenverblijven. Daarnaast zijn ook buitenkennels en speelweides aan te treffen, wat ook samenhangt met het soort dieren waaraan men plaats biedt.

2.2 Opleiding

Er zijn drie opleidingsinstanties die opleiden tot het vakbekwaamheidsexamen, dat bij goed gevolg het diploma geeft dat benodigd is om een dierenpension of dierenasiel te mogen exploiteren:

- Stichting Opleidingen Dierenbranche
- LOI
- Groenhorstcollege

Naast de mondelinge opleiding Algemene Ondernemers Vaardigheden (AOV), verzorgt de Stichting Opleidingen Dierenbranche de 'Vakopleiding Dierenpension-/dierenasielhouder'. Om in aanmerking te komen voor een bewijs van vakbekwaamheid dient men door middel van een examen en een stage aan te tonen over voldoende theoretische basiskennis en praktische vaardigheid te beschikken. Deze opleiding bereidt de cursist voor op het theorie-examen, waarbij ook aandacht besteed wordt aan bedrijfsvoering. Het examen wordt afgenomen door de Stichting Examens Vakbekwaamheid Honden- en Kattenbesluit. De stage-mogelijkheden worden gecoördineerd door de Stichting Examens Vakbekwaamheid Honden- en Kattenbesluit.

Ook de LOI-opleiding Dierenasielhouder/Dierenpensionhouder leidt op tot het vakbekwaamheidsexamen. De opleiding is een combinatie van schriftelijk materiaal en mondelinge/praktische lessen.

Het Groenhorst College verzorgt de opleiding Vakopleiding Dierenonderneming in het kader van het leerlingwezen. Wanneer deze 3-jarige MBO-opleiding met goed gevolg is afgelegd, verkrijgt men het diploma Zelfstandig Beroepsbeoefenaar Dierenonderneming. Na het examen moet men zich aanmelden bij de Stichting Examens Vakbekwaamheid Honden- en Kattenbesluit voor de officiële erkenning. In het kader van het leerlingwezen is na het behalen van het diploma Zelfstandig Beroepsbeoefenaar Dierenonderneming nog de mogelijkheid dieper op bepaalde aspecten van de dierenverzorging in te gaan via de opleiding Specialistenopleiding Dierenonderneming. Management staat centraal binnen deze opleiding. Daarnaast biedt het Groenhorst College de mogelijkheid tot het volgen van de MBO-dagopleiding Diervverzorging.

2.3 Organisaties

Zo'n 70 dierenpensions zijn aangesloten bij de brancheorganisatie Vereniging Landelijke Organisatie DIBEVO.

2.4 Vestigingseisen

Aan het uitoefenen van een dierenpension worden eisen aan vakbekwaamheid gesteld. In het kader van het Honden- en Kattenbesluit (binnenkort te vervangen door de Gezondheids- en Welzijnswet voor Dieren) moet een dierenpension-/dierenasielhouder in het bezit zijn van een vergunning. Zo'n vergunning wordt afgegeven door de gemeente, mits een bewijs van vakbekwaamheid overlegd kan worden. In sommige gemeenten wordt ook voor het fokken en/of verkopen van honden een vergunning in het kader van het Honden- en Kattenbesluit vereist. Indien de pensionhouder ook detailhandel bedrijft, moet deze, in het kader van de Vestigingswet Bedrijven, ook in het bezit zijn van het diploma Algemene Ondernemers Vaardigheden (AOV).

Daarnaast heeft een ondernemer te maken met diverse andere regelgevingen om bedrijfsactiviteiten te kunnen ontplooiën (met name met de Wet Milieubeheer).

3 Structuurkenmerken

3.1 Aantal ondernemingen

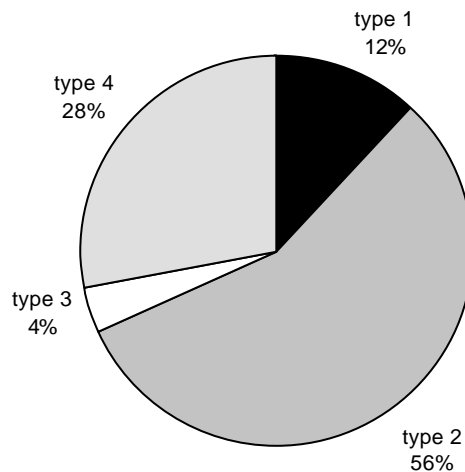
Nederland telt 385 bedrijven die op commerciële basis dierenpensionactiviteiten verrichten. Daarnaast hebben ruim 50 niet-commercieel werkende asielen, die opereren als stichting of als vereniging, één of meer pensionplaatsen.

3.2 Typen bedrijven

Binnen de branche zijn vier bedrijfstypen te onderscheiden. Deze zijn te karakteriseren naar bedrijfsactiviteit:

- het gespecialiseerde kattenpension: meer dan 50% van de omzet komt voor rekening van pensionactiviteiten voor katten; circa 45 bedrijven worden tot dit type pension gerekend;
- het gespecialiseerde hondenpension: meer dan 50% van de omzet komt voor rekening van pensionactiviteiten voor honden: zo'n 215 bedrijven behoren tot dit type pension;
- het dierenpension met asiel: meer dan 10% van de omzet komt voor rekening van asielactiviteiten; circa 15 bedrijven;
- het gemengde dierenpension; zonder overheersende activiteiten zoals hiervoor genoemd; circa 110 bedrijven.

figuur 1 verdeling aantal ondernemingen naar bedrijfstype

type 1 = gespecialiseerd kattenpension
type 2 = gespecialiseerd hondenpension
type 3 = dierenpension met asiel
type 4 = gemengd dierenpension

In tabel 1 is weergegeven welke activiteiten de dierenpensions uitoefenen. Een groot aantal pensions heeft plaatsen voor honden en/of katten. Ruim 40% heeft pensionplaatsen voor andere dieren. Eén op de vijf pensions combineert de activiteiten met een trimsalon. Een even grote groep pensions fokt met dieren.

tabel 1 verrichte activiteiten naar bedrijfstype, in procenten van het aantal bedrijven

omschrijving	type 1	type 2	type 3	type 4	totaal
pension honden	0	100	100	84	85
pension katten	100	83	58	79	83
pension overige dieren	20	51	33	40	43
asiel	5	8	100	10	10
fokken	0	18	42	23	19
trimsalon	5	20	33	26	21
verkoop dierenbenodigdheden	5	8	33	31	17
hondenschool	0	12	25	17	11
dierencrematorium	0	0	0	5	1
uitlaatdienst	0	1	0	3	1
dierenvervoerdienst	5	3	17	3	5

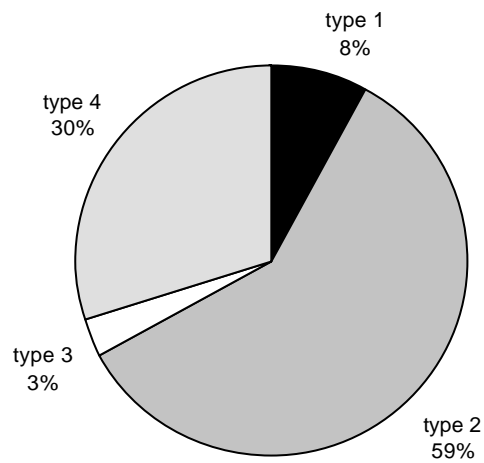
type 1 = gespecialiseerd kattenpension
type 2 = gespecialiseerd hondenpension
type 3 = dierenpension met asiel
type 4 = gemengd dierenpension

3.3 Werkgelegenheid

Bij de 385 dierenpensions waren op 1 januari 1998 in totaal 730 personen op vaste basis werkzaam. Bij ruim 30 pensions is in 1997 het aantal vaste personeelsleden ten opzichte van 1996 toegenomen. De meeste personen zijn werkzaam bij het *gespecialiseerde hondenpension* (59%), gevolgd door het *gemengde dierenpension* (30%) (zie figuur 2). Bij het gespecialiseerde kattenpension en het dierenpension met asiel zijn respectievelijk 8 en 3% van alle werkzame personen actief. Bij met name deze bedrijfstypen zijn daarnaast ook vrijwilligers actief.

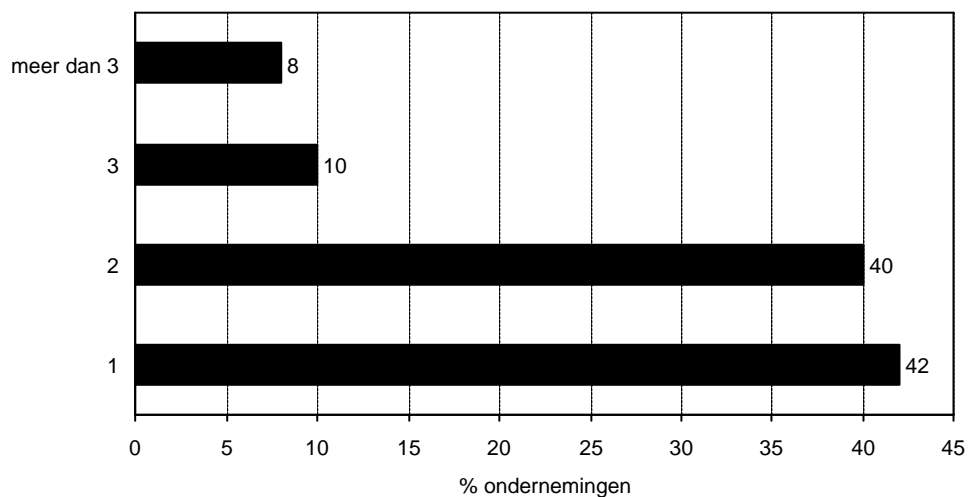
figuur 2 verdeling werkgelegenheid naar bedrijfstype

type 1 = gespecialiseerde kattenpension
type 2 = gespecialiseerde hondenpension
type 3 = dierenpension met asiel
type 4 = gemengde dierenpension

Er zijn in deze branche bij de meeste pensions ten hoogste 2 personen vast werkzaam: bij 42% van de pensions is één persoon vast werkzaam en bij 40% twee personen (zie figuur 3).

figuur 3 verdeling bedrijven naar grootteklasse werkzame personen

Het merendeel van de vaste krachten is op fulltime-basis in het pension actief. Zo'n 30% werkt in deeltijd (zie tabel 2). Omgerekend naar fulltime-equivalenten, bedraagt het aantal arbeidskrachten in de branche circa 600.

Doordat een groot deel van de pensions als eenmanszaak zonder personeel opereert, of met ten hoogste twee personen, is het niet verwonderlijk dat het merendeel van de vaste krachten niet in loondienst werkzaam is (75%) (zie tabel 2).

tabel 2 aantal werkzame personen, 1 januari 1998, verdeeld naar type arbeidskracht

omschrijving	aantal	in procenten van het totale aantal werkzame personen
fulltime krachten (meer dan 32 uur per week)	510	70
parttime krachten (12-32 uur per week)	157	22
hulpkrachten (minder dan 12 uur per week)	63	8
totaal	730	100
w.v. - niet in loondienst	550	75
- in loondienst	180	25

De pensionhouders hebben te maken met een piekdrukke in de periode juni tot en met september. Vooral in deze periode wordt er door een groot aantal pensions gebruikgemaakt van extra arbeidskrachten. 45% van de pensions, voornamelijk *gespecialiseerde hondenpensions* en *gemengde dierenpensions*, heeft in 1997 gewerkt met contractwerkers, los/vast personeel en/of vakantiekrachten. Gemiddeld werden er bij de desbetreffende pensions voor 9 weken extra krachten ingeschakeld. Bij de grootste groep pensions ging het om 5 tot 10 weken.

De verdeling naar soorten activiteiten van de bestede tijd, in een drukke week, is weergegeven in tabel 3. Ruim de helft van de tijd wordt besteed aan dierenverzorging en ruim een kwart van de bestede tijd gaat zitten in schoonmaakwerkzaamheden.

tabel 3 verdeling van de bestede uren verband houdend met het dierenpension van alle werkzame personen in een piekperiode in één week, in procenten

omschrijving	totale branche
dierenverzorging	51
inkoop	1
administratie	5
schoonmaak	27
bedrijfsleiding	6
overige activiteiten, verband houdend met het pension	10
totaal	100

3.4 Omzet

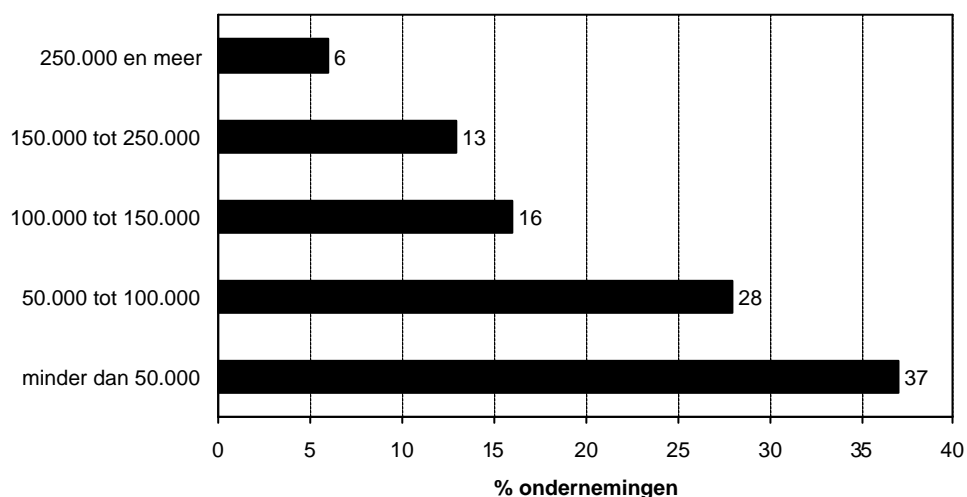
3.4.1 Brancheomzet en omzetontwikkeling

De gezamenlijke omzet van de dierenpensions bedroeg in 1996 circa 39 miljoen gulden, exclusief BTW. Meer dan de helft van de pensions zag de omzet in 1997 toenemen (53%). Zo'n 7% werd geconfronteerd met een omzetzaling. De totale omzet in 1997 wordt geschat op ruim 41 miljoen gulden, een stijging ten opzichte van het voorgaande jaar van 7%.

3.4.2 Omzetgrootte

De omzetgrootte van de pensions loopt sterk uiteen. Zowel tussen de bedrijfstypen als binnen de bedrijfstypen zijn grote verschillen te constateren. 37% van de pensions heeft een omzet van minder dan 50.000 gulden. Slechts 6% realiseerde in 1997 een omzet van 250.000 gulden of meer (zie figuur 4 en tabel 4).

figuur 4 verdeling bedrijven naar omzetklasse (1997; exclusief BTW)

tabel 4 verdeling bedrijven naar omzetklasse (naar type; 1997; exclusief BTW)

omzetklasse	type 1	type 2	type 3	type 4	totaal
minder dan 50.000 gulden	88	25	65	10	37
50.000 -< 100.000 gulden	12	42	0	18	28
100.000 -< 150.000 gulden	0	19	0	24	16
150.000 -< 250.000 gulden	0	8	20	36	13
250.000 gulden en meer	0	5	15	12	6
totaal	100	100	100	100	100

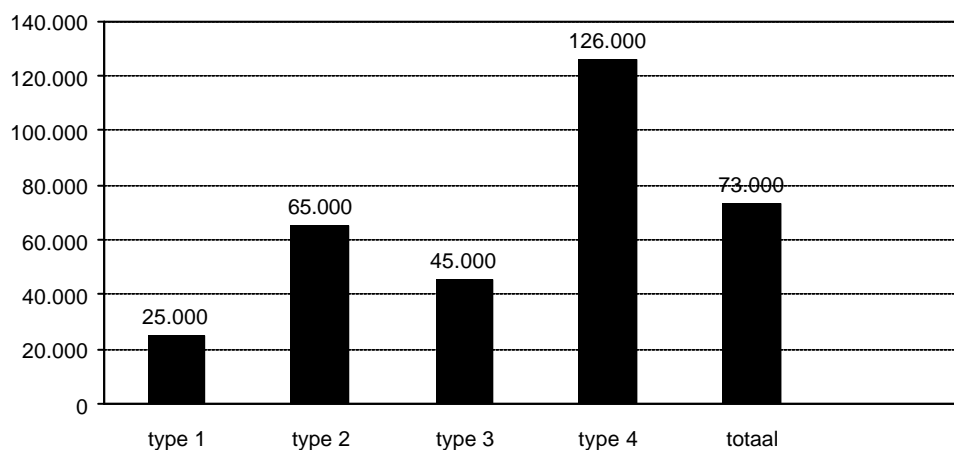
type 1 = gespecialiseerd kattenpension
 type 2 = gespecialiseerd hondenpension
 type 3 = dierenpension met asiel
 type 4 = gemengd dierenpension

Het zijn vooral de *gespecialiseerde kattenpensions* en het *dierenpension met asiel* die een geringe omzet realiseren. Er zijn echter onder de *dierenpensions met asiel* ook een aantal op relatief grote schaal opererende pensions te vinden.

Het *gespecialiseerde hondenpension* en het *gemengde dierenpension* zijn in het algemeen grootschaliger. Bij het *gemengde dierenpension* zijn er naar verhouding veel pensions die een wat hogere omzet realiseren. Bijna de helft van deze pensions heeft een omzet van 150.000 gulden of meer.

De verschillen in bedrijfsgrootte komen tot uiting in figuur 5, waarin de doorsnee-omzet¹ van een dierenpension per bedrijfstype is weergegeven.

figuur 5 doorsnee-omzet per bedrijfstype, in guldens, exclusief BTW

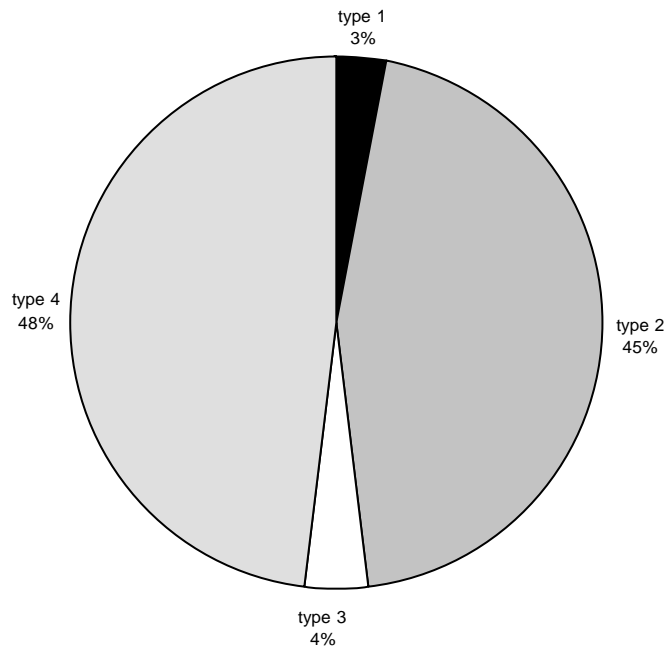
type 1 = gespecialiseerd kattenpension

¹ De doorsnee (middelste) waarneming geeft, in een branche die gekenmerkt wordt door zeer grote uitschieters, een beter beeld van de 'gebruikelijke' omzet dan het gemiddelde.

type 2 = gespecialiseerde hondenpension
type 3 = dierenpension met asiel
type 4 = gemengd dierenpension

Figuur 6 laat zien dat het *gemengde dierenpension* en het *gespecialiseerde hondenpension* gezamenlijk 93% van de brancheomzet voor hun rekening nemen.

figuur 6 verdeling van de brancheomzet naar bedrijfstype

type 1 = gespecialiseerd kattenpension
type 2 = gespecialiseerd hondenpension
type 3 = dierenpension met asiel
type 4 = gemengd dierenpension

3.4.3 Omzet naar bedrijfsactiviteit

Tabel 5 geeft inzicht in de verdeling van de omzet naar bedrijfsactiviteiten van de branche als geheel en van de vier bedrijfstypen afzonderlijk. De specialismen komen in de omzetverdeling duidelijk naar voren. Bijna de helft van de totale brancheomzet komt voor rekening van pensionplaatsen voor honden, gevolgd door pensionplaatsen voor katten met een aandeel van bijna een kwart.

De overige omzet van het *gemengde dierenpension* komt voornamelijk voor rekening van het exploiteren van een hondenschool, dierenbegraafplaats en -crematorium.

tabel 5 samenstelling van de omzet naar activiteit en bedrijfstype, in procenten van de omzet

omschrijving	type 1	type 2	type 3	type 4	to- taal
pension honden	0	71	26	33	49
pension katten	98	21	13	22	24
pension overige dieren	*	2	1	8	5
asiel	0	*	38	*	2
verkoop dierenbenodigdheden	1	1	12	11	7
fokken	0	1	8	6	3
trimsalon	*	2	2	2	2
overige activiteiten	*	1	0	17	8
totaal	100	100	100	100	100

* Minder dan 0,5%.

type 1 = gespecialiseerd kattenpension
 type 2 = gespecialiseerd hondenpension
 type 3 = dierenpension met asiel
 type 4 = gemengd dierenpension

4 Bedrijfsvoering

4.1 Leeftijd, rechtsvorm en wijze van vestiging

Leeftijd pensions

De dierenpensions opereren gemiddeld al zo'n 12 jaar. Bij het *dierenpension met asiel* en het *gemengde dierenpension* is de gemiddelde 'leeftijd' met 14 jaar wat hoger dan bij de andere pensions. In tabel 6 is te zien dat de 'leeftijd' tussen de pensions sterk uiteenloopt. Er is een grote groep van pensions die in de laatste 7 jaar gestart zijn.

tabel 6 jaar waarin het pension gestart is, percentage pensions

startjaar pension	type 1	type 2	type 3	type 4	totaal
voor 1980	12	20	24	32	24
1980 tot 1985	6	13	20	14	15
1985 tot 1990	6	21	36	16	17
1990 en later	76	46	20	38	44
totaal	100	100	100	100	100

type 1 = gespecialiseerd kattenpension
type 2 = gespecialiseerd hondenpension
type 3 = dierenpension met asiel
type 4 = gemengd dierenpension

Rechtsvorm

Vrijwel alle dierenpensions worden geëxploiteerd als een eenmanszaak, vennootschap onder firma of commanditaire vennootschap (96%). Alleen bij het *gespecialiseerde hondenpension* komen rechtspersonen voor in de vorm van een B.V.

Wijze van vestiging

Vijf van de zes pensions hebben de beschikking over een buitenkennel. Een doorsnee-buitenkennel heeft een oppervlakte van 150 m². Door een aantal grote uitschieters ligt de gemiddelde oppervlakte met 400 m² aanzienlijk hoger. Met name bij het *gespecialiseerde hondenpension* en het *gemengde dierenpension* komen buitenkennels van enige omvang voor. In tabel 7 is de verdeling naar grootte van de buitenkennels weergegeven.

Ruim 80% van de pensions heeft een speelweide. Ook hier geldt dat deze voornamelijk voorkomt bij het *gespecialiseerde hondenpension* en het *gemengde dierenpension*. Van de doorsnee-speelweide bedraagt de oppervlakte 700 m². De gemiddelde oppervlakte van de speelweide ligt door een aantal grote uitschieters met ruim 1.200 m² aanzienlijk hoger.

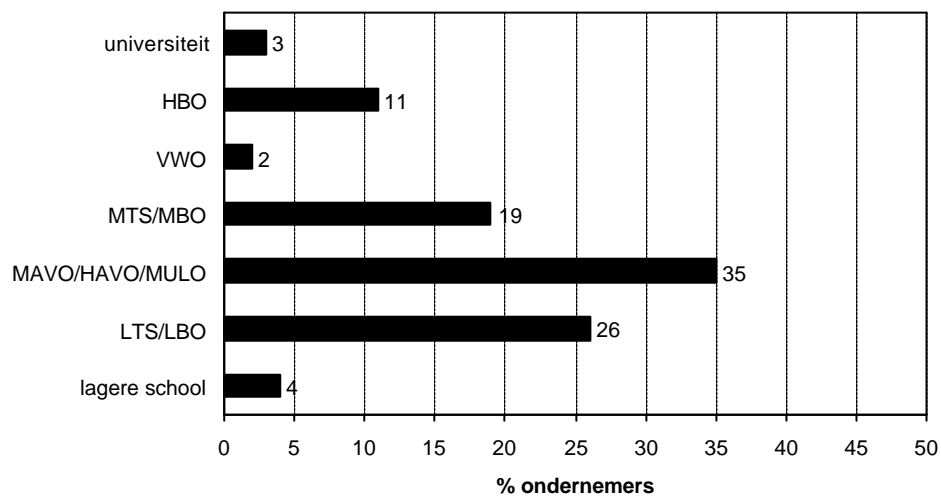
tabel 7 oppervlakte van de buitenkennels en speelweides; percentage pensions

aantal m ²	buitenkennel	speelweide
0 (= beschikt hier niet over)	17	19
1 tot 50	19	2
50 tot 100	12	3
100 tot 250	24	12
250 tot 1.000	17	29
1.000 tot 2.000	6	12
2.000 en meer	5	23
totaal	100	100

4.2 Opleiding ondernemer

De meeste ondernemers hebben een MAVO/HAVO/MULO-opleiding als hoogste algemene opleiding afgemaakt (zie figuur 7). Daarnaast heeft een grote groep ondernemers als hoogst afgemaakte opleiding LTS/LBO en MTS/MBO.

figuur 7 hoogst afgemaakte algemene opleiding van de ondernemer

Vrijwel alle ondernemers hebben naast algemeen onderwijs ook één of meer beroepsgerichte cursussen of opleidingen gevolgd (91%). Ruim 40% heeft de vakbekwaamheids cursus bij de LOI gevolgd. Een even grote groep heeft de vakbekwaamheids cursus bij de Stichting Opleidingen Dierenbranche gevolgd. Andere veelgenoemde opleidingen/cursussen hebben betrekking op het gedrag van dieren, fokken, trimmen en EHBO voor dieren.

4.3 Samenwerking en doorverwijzing

87% van de dierenpensions werkt samen met een dierenarts. In de meeste gevallen gebeurt dit op factuurbasis (96%). 3% heeft een vast contract en bij de overige 1% van de pensions worden beide vormen naast elkaar toegepast.

Ongeveer 40% van de pensions werkt samen met andere pensions. Bij de *dierenpensions met asiel* gebeurt dit op beperktere schaal (ongeveer 20% van de pensions). De samenwerking vindt voornamelijk plaats in de vorm van het doorverwijzen van klanten.

4.4 Kostenstructuur en resultaat

Het bedrijfsresultaat is de resultante van de omzet, verminderd met de inkoopkosten (zoals van de inkoopwaarde van bijvoorbeeld diervoeding en detailhandelsverkoop (doorverkochte diervoeding)), de personeelskosten en de overige bedrijfskosten (administratie, huur, energie, autokosten etc.).

In tabel 8 is een exploitatieoverzicht gegeven van het gemiddelde van alle pensions, *zonder rechtspersoonlijkheid*. Omdat de meeste bedrijven geen rechtspersoon zijn, hebben de verstrekte gegevens betrekking op eenmanszaken, vennootschappen onder firma en commanditaire vennootschappen.

De personeelskosten maken 22% van de omzet uit. Het gemiddelde resultaat voor belastingen bedraagt bij de pensions zonder rechtspersoonlijkheid 34% van de gerealiseerde omzet.

tabel 8 exploitatieoverzicht 1996; gemiddeld van alle pensions zonder rechtspersoonlijkheid, in procenten van de omzet

omschrijving	in procenten van de omzet
omzet	100
inkoop	23
personeelskosten	22
overige kosten	21
bedrijfsresultaat voor belasting	34

4.5 Aantal pensionplaatsen en bezettingsgraad

De dierenpensions hebben gemiddeld ruim 50 pensionplaatsen voor honden. In totaal gaat het daarbij om zo'n 20.000 plaatsen. Het aantal pensionplaatsen voor katten bedraagt gemiddeld 35. Dit komt neer op een totale capaciteit van bijna 14.000 pensionplaatsen voor katten. Het aantal pensionplaatsen voor andere dieren bedraagt gemiddeld 5, wat neerkomt op een totaal van 1.750.

De niet-commercieel opererende dierenpensions/asielen hebben gezamenlijk een pensioncapaciteit voor ruim 2.200 honden, 1.750 katten en 2.900 overige dieren. Van de dierenasiel-

len die in 1997 nog geen pensionactiviteiten ontplooiden, is één op de acht dit in 1998 wel van plan. Het zal daarbij naar schatting om in totaal zo'n 900 plaatsen gaan.

De gemiddelde bezettingsgraad van zowel plaatsen voor katten als die voor honden is in 1997 ten opzichte van 1996 verbeterd. De bezettingsgraad voor katten bedroeg in 1997 28% (1996: 26%). De bezettingsgraad voor honden bedroeg in 1997 38% (1996: 35%). Bij de niet-commercieel opererende pensions lag de bezettingsgraad bij zowel katten als honden, met respectievelijk 37 en 47%, hoger.

4.6 Tarieven

Honden

De meeste pensions die een pension voor honden hebben, hanteren aparte tarieven naar grootte van de hond (81%). De dierenpensions die één tarief hanteren, rekenen gemiddeld 15 gulden per dag. Bij de pensions die meerdere tarieven hanteren wordt voor (zeer) grote honden gemiddeld 16 gulden gerekend, voor middelgrote honden 14,50 gulden en voor kleine honden 13 gulden. Bij de niet-commercieel opererende pensions liggen de gemiddelde tarieven op hetzelfde niveau.

Katten

Voor katten worden door 10% van de pensions die plaats bieden aan katten, verschillende tarieven gerekend naar kort haar en lang haar. 90% rekt één tarief. De pensions die voor katten een vast tarief hanteren, rekenen gemiddeld 9 gulden per dag. Bij de pensions die meerdere tarieven hanteren, wordt gemiddeld 9 gulden gerekend voor kortharige katten en 10 gulden voor langharige katten.

Ongeveer 60% van de pensions verleent korting op een verblijf voor een langere periode.

4.7 Klantenwerving

De belangrijkste wijze waarop klanten met het pension in contact komen is door mond-tot-mondreclame, gevolgd door vermelding in de Gouden Gids, doorverwijzing door de dierenarts en via de telefoongids (zie tabel 9). Onder de categorie 'anders' worden onder meer genoemd het adverteren in club- en verenigingsblaadjes, doorverwijzen door trimsalon en doorverwijzen door dierenasiel.

tabel 9 wijze waarop klanten met het bedrijf in contact komen; meerdere antwoordcategorieën mogelijk

omschrijving	percentage bedrijven
mond-tot-mondreclame	99
Gouden Gids	69
doorverwijzing door dierenarts	63
telefoongids	50
advertenties in regionale dagbladen	17
advertenties in huis-aan-huisbladen	15
actieve acquisitie (telefonisch, bezoek)	15
advertenties in vakbladen	10
folders/mailings	7
vakbeurzen/tentoonstellingen	5
advertenties in landelijke dagbladen	3
anders	12

Bij de meeste dierenpensions (49%) komen de klanten vooral uit de regio. Eén op de drie pensions geeft aan dat de klanten vooral uit de directe omgeving komen. 18% heeft klanten uit (vrijwel) het hele land. Dit geldt met name voor de *dierenpensions met asiel*.

4.8 Erkenningsregeling

In 1998 wordt door de Stichting Dierbaar een start gemaakt met de ontwikkeling van een erkenningsregeling voor dierenpensions. Het doel van de erkenningsregeling is een kwaliteitskeurmerk te introduceren zoals dit ook al operationeel is voor de hondentrimsalon en de aquariumspeciaalzaak. De eisen zullen betrekking hebben op vakbekwaamheid, de interne organisatie en de faciliteiten waarover het pension moet beschikken. 45% van de pensions geeft aan, te willen deelnemen aan een erkenningsregeling voor dierenpensions. Eenderde van de pensions weet het nog niet.

4.9 Investerings

Driekwart van de pensions heeft in de afgelopen twee jaar geïnvesteerd. De meeste investeringen betroffen aanpassingen in het kader van de Wet Milieubeheer, uitbreiding van het aantal verblijven, uitgaven op het gebied van de automatisering of uitgaven voor de inrichting van het kantoor (zie tabel 10). Onder de categorie 'anders' werd onder meer genoemd (uitbreiding van) speelweide, inrichting van trimsalon, start van een dierentaxi, het overdekken van kennels, en toestellen voor de hondenschool.

Ruim 60% heeft plannen om in de komende twee jaar te investeren. De meeste pensions hebben plannen voor uitbreiding van het aantal dierenverblijven (26%). Ook op het gebied van automatisering zullen door een grote groep pensions investeringen gepleegd worden (19%).

tabel 10 percentage bedrijven die in de afgelopen twee jaar hebben geïnvesteerd

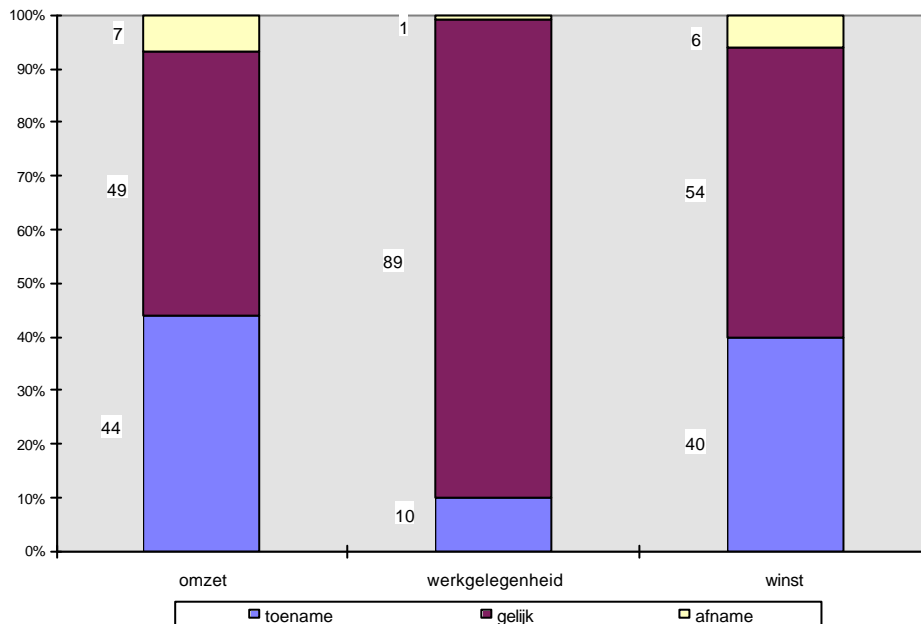
investeringsgoed	percentage bedrijven
aanpassingen i.v.m. Wet Milieubeheer	29
uitbreiding aantal verblijven	28
automatisering	27
inrichting kantoor	24
renovatie	21
vervoermiddelen	16
aanpassingen i.v.m. Honden- en Kattenbesluit	10
aanpassingen i.v.m. Gezondheids- en Welzijnswet voor Dieren	9
aanpassingen i.v.m. verplichtingen volgens Arbowet	5
anders	17

5 Toekomstverwachtingen

5.1 Omzetontwikkeling

44% van de pensions verwacht in 1998 een hogere omzet te realiseren dan in 1997 (zie figuur 8). Het *dierenpension met asiel* is minder optimistisch gestemd dan de overige dierenpensions. Een kwart van deze pensions verwacht over 1998 zelfs een lagere omzet te zullen realiseren. Naar verwachting zal de brancheomzet van de dierenpensions in 1998 met 6% toenemen tot een niveau van circa 44 miljoen gulden.

figuur 8 verwachte ontwikkeling van de omzet, werkgelegenheid en winst in 1998

5.2 Werkgelegenheidsontwikkeling

Het merendeel van de pensions verwacht dat de werkgelegenheid in 1998 niet zal veranderen (zie figuur 8). Eén op de tien pensions verwacht dat het personeelsbestand in 1998 zal groeien met één persoon. Dit komt neer op een totale werkgelegenheidsgroei van circa 35 personen.

5.3 Winstontwikkeling

De verwachtingen rond de winstontwikkeling vertonen nagenoeg hetzelfde patroon als die van de omzetontwikkeling (zie figuur 8). Bij de *dierenpensions met asiel* is overwegend de verwachting dat de winstpositie niet zal veranderen.

6 Informatie over de branche

Organisaties

Vereniging Landelijke Organisatie DIBEVO

Computerweg 16

Postbus 94

3800 AB Amersfoort

tel. 033 455 04 33

fax 033 455 28 35

Stichting Dierbaar

p/a Computerweg 16

Postbus 94

3800 AB Amersfoort

tel. 033 455 68 88

fax 033 455 28 35

Stichting Examens Vakbekwaamheid Honden en Kattenbesluit

Stichting Regeling Gezelschapsdieren Nederland, SRGN

Postbus 10271

7301 GG Apeldoorn

tel. 055 366 12 66

fax 055 366 70 78

Opleidingen

A.O.C. Groenhorstcollege

Lokatie Barneveld

Barnseweg 3

Postbus 331

3770 AH Barneveld

tel. 0342 45 55 00

fax 0342 45 55 90

IPC Dier

Postbus 64

3770 AB Barneveld

tel. 0342 41 48 81

fax 0342 49 28 13

LOI

Postbus 4200

2350 CA Leiderdorp

tel. 071 545 19 11

fax 071 545 11 55

Stichting Opleidingen Dierenbranche

Regulierenring 13 B

Postbus 119

3980 CC Bunnik

tel. 030 656 72 00

fax 030 656 19 74

Vakbladen

DIBEVO-Vakblad Dier / Tuin (Vereniging Landelijke Organisatie Dibevo, Amersfoort)

Hondenwereld